

Tisková zpráva k zápisu Žatce a krajiny žateckého chmele na Seznam světového dědictví

18. září 2023

V pondělí dne 18. září 2023 bylo na zasedání Výboru pro světové dědictví, které se konalo v saudskoarabském v Rijádu, rozhodnuto o zápisu chmelařské krajiny a města Žatec, jejího centra, na Seznam světového dědictví UNESCO. V české delegaci, kterou vedla Jiřina Valentová, stálá představitelka ČR v UNESCO, byla Dita Limová, vedoucí oddělení vztahů s UNESCO z Ministerstva kultury, M. Eretová z Ministerstva kultury, zástupci Generálního ředitelství NPÚ generální ředitelka Naděžda Goryczková a Věra Kučová z oddělení památek s mezinárodním statutem. Řídící skupinu nominace zastupovala Zdeňka Hamousová, Zdeněk Rosa z CHMELAŘSTVÍ, družstva Žatec, který je zároveň místopředseda Svazu pěstitelů chmele ČR, a Olga Bukovičová za město Žatec, kde působí jako koordinátorka pro světové dědictví.

Pro Českou republiku to znamená v pořadí již sedmá úspěšná nominace na Seznam světového dědictví UNESCO. Zároveň je to ale první chmelařská krajina na světě, která získala tento prestižní status.

Žatec a krajina žateckého chmele se nachází v severozápadní části České republiky v lokalitě, která poskytuje ideální podmínky pro pěstování chmele, ústřední aromatické složky při výrobě piva. Památka se skládá ze dvou částí, které společně ilustrují celý cyklus pěstování, zpracování a obchodování s nejznámější odrudou chmele na světě.

Žatecká chmelařská krajina se skládá z venkovských chmelnic a malých vesnic Stekník a Trnovany. Druhou částí zapsané památky je historické centrum Žatce a průmyslová čtvrť Pražské předměstí z 19. století.

Tato rozvinutá a přetrvávající kulturní krajina a její stavební dědictví spojené s pěstováním a zpracováním chmele svědčí o tradici, která je zde praktikována již více než 700 let a pokračuje dodnes, a to i přes obrovské demografické změny v různých obdobích její historie. V této pozoruhodné krajině se nachází celá řada prvků od tradičních chmelnic přes budovy sloužící k sušení, balení, certifikaci a skladování chmele až po části historické dopravní sítě silnic, železnice, řeky Ohře a dalších vodních toků. Patří k nim také podpůrné administrativní, kulturní a náboženské budovy a kulturní zvyklosti.

Krajina se specifickými budovami a stavbami spojenými s produkcí žateckého chmele dokládá úzkou interakci mezi venkovskou chmelařskou krajinou a jejím městským zázemím.

Přípravě nominace předcházela dlouhá a trnitá cesta. Původní záměr s názvem Žatec – město chmele, který byl na národní tzv. indikativní seznam zapsán již v roce 2007 a který byl hodnocen v roce 2017, doporučil Výbor přepracovat tak, aby dostatečně prohloubil výzkum tématu pěstování a zpracování chmele, jakož i rozšířil oblasti a území, které by obsahovaly stále produkční krajinu. Město tedy podle doporučení podstoupilo v roce 2019 poradní proces ICOMOS a nominaci přepracovalo. Za podpory a ve spolupráci se zástupci Svazu pěstitelů chmele ČR, CHMELAŘSTVÍ, družstva Žatec a Chmelařského institutu s.r.o. byla nominace rozšířena o pěstitelský aspekt, a to Žateckou chmelařskou krajinou v okolí Stekníku, kterou obhospodaruje Účelové hospodářství Chmelařského institutu.

Zároveň se během let pevně ustanovila Steering group neboli řídicí skupina, která vedle zástupců z řad města a obce Zálužice a výše zmíněných chmelařských institucí obsahuje řadu odborníků na světové dědictví z Národního památkového ústavu a Ministerstva kultury. Tito všichni se výrazně podíleli na zpracování textu nominační dokumentace a na zpracování argumentů pro dotazy v rámci hodnocení. Tato řídicí skupina bude i v budoucnu dohlížet na správu a řízení památky světového dědictví.

„Město již zpracovalo několik koncepčních materiálů, jako je Management Plan anebo Strategie rozvoje turistického ruchu, které pomohou městu a krajině uskutečnit potřebné kroky pro zajištění bezproblémové návštěvnosti a turistických služeb,“ sdělil Jaroslav Špička, ředitel Chrámu Chmele a Piva v Žatci a zároveň site manager.

„Za poslední léta jsme realizovali také několik úspěšných propagačních, vědeckých a edukačních projektů, což kvitoval poradní orgán ICOMOS, který prováděl hodnocení nominace. Zmínil bych například Interaktivní mapu nominované oblasti nebo edukační hru Cesta chmele,“ dodal J. Špička.

Na Seznamu světového dědictví se nachází desítky kulturních zemědělských krajin, ať již jde o krajiny viniční, krajiny tvořené olivovníky nebo čajovníky, rýžové terasy nebo tabákové či kávové plantáže. Chmelová krajina s chmelařským městským zázemím na seznamu dosud nefigurovala a zápisem byla uznána její celosvětová jedinečnost.

Zápis přivítali i zástupci z řad chmelařů, za všechny se vyjádřil Luboš Hejda, předseda Svazu pěstitelů chmele ČR *„Vítáme rozhodnutí Výboru, který ocenil dochované památky spojené s pěstováním a zpracováním Žateckého poloraného červeňáku, nejkvalitnější jemné aromatické odrůdy chmele pěstované v České republice.“*

„Pro město Žatec a obec Zálužice, na jejímž území se nachází chmelařská krajina, znamená zápis na seznam UNESCO, krom prestižní značky, také potenciál dalšího rozvoje a silné turistické pozice v rámci Ústeckého kraje i České republiky. Již díky nominaci byl Žatec úspěšný v získávání dotací na obnovy památek ve městě z evropských programů, příkladem je radnice, nebo probíhající obnova kláštera. V následujících letech se chceme zaměřit především na turistickou infrastrukturu a řešení parkování v obou komponentách,“ sdělil starosta města Radim Laibl. *„Stekník, respektive Zálužice, pod které vesnice administrativně spadá, získal letos dotaci od Ústeckého kraje na studii revitalizace návsi, takže první kroky jsou již zahájeny,“* doplnila starostka Zálužic Danuše Cilcová.

Olga Bukovičová,
koordinátorka pro světového dědictví, MěÚ Žatec

KRITÉRIA DÍKY NIMŽ BYL ŽATEC A KRAJINA ŽATECKÉHO CHMELE ZAPSÁN NA SEZNAM SĚTOVÉHO DĚDICTVÍ

Zápis svědčí o jedinečnosti žateckého chmele, jehož světová kvalita je jedním z důvodů výjimečné světové hodnoty, kterou se podařilo odůvodnit ve všech třech navrhovaných kritériích:

- Žatec a krajina žateckého chmele jsou mimořádným svědectvím silné staleté kulturní tradice pěstování a zpracování nejznámější světové odrůdy chmele.
- Žatec a krajina žateckého chmele jsou vynikajícím příkladem monokulturní krajiny. Památka je spojena s pěstováním a zpracováním chmele ve venkovském i městském prostředí po dobu více než 700 let a zahrnuje vynikající příklady zemědělské krajiny, staveb, architektonických a technologických souborů.
- A také, že Žatec a krajina žateckého chmele jsou výjimečným příkladem tradiční zemědělské krajiny a tradičních lidských sídel spojených s pěstováním plodiny s velmi specifickými nároky na klima, pěstování a zpracování.

Fotografie:

- je možné stáhnout z webu nominace pod odkazem atributy - <https://www.zatec-and-the-landscape-of-saaz-hops.com/cs/stranka/atributy>
- nebo do 21.09. na Úschovně - <https://www.uschovna.cz/zasilka/MMG7XGCFHF8CECTI-25X>

Další informace – Otázky a odpovědi/Tiskový manuál je na webu - <https://www.zatec-and-the-landscape-of-saaz-hops.com/upload/files/1.TISKOvy-MANUAL-NOMINACE-FIN.pdf>

Kontakt:

Site manager - Jaroslav Špička, Chrám Chmele a Piva CZ, p.o. města
gsm: +420 724 050 410, spicka@chchp.cz